

Leiðbeining til veljararnar í sambandi við kommunuval

(viðkomandi greinar úr kommunuvallóginu, lögtingslóg nr. 44 frá 19. juni 1972 um val til allar føroyskar kommunur)

I Valrættur og valbæri

§ 1. Valrætt og valbæri til bygda(r)ráðsval/býráðsval hevur hvør tann, sum

- Hevur fylt 18 ár og annars lýkur hinar treytirnar fyri valrætti og valbæri til lögtingið.
- er tilmeldaður fólkeyvirlitið í avvarðandi kommunu í seinasta lagi 2 vikur áðrenn tann dagin, valið fer fram.
- og sum valdagin framvegis er búsitandi í kommununi.

Stk. 2. Hóast stk. 1, litra a, hava ríkisborgarar úr øðrum londum valrætt og valbæri til kommunuval, um so er, at teir hava havt fastan bústað í Føroyum seinastu 3 árinu undan valinum.

Stk. 3. Hóast stk. 1, litra a, hevur persónur, sum er undir verjumáli og hevur fingið rættarlíga myndugleikan frá tiknan eftir Værgemálsloven § 6, sum sett í gildi fyri Føroyar við kongligari fyriskipan, valrætt og valbæri til kommunuval.

Stk. 4. Eingin, sum stendur ikki á vallistanum, kann útinna valrætt.

Stk. 5. Um onkur er komin á vallistan, men sum ikki longur er fastbúgvandi í kommununi, hevur hann ikki rætt til at velja.

VI Atkvøðuseðlar

§ 9. Til valdagin og valstaðin útvegar valnevndin neyðugt tal av atkvøðuseðlum, sum allir skulu vera til staðar í valhølinum, tá valið byrjar.

Stk. 2. Atkvøðuseðlin skal vera soleiðis háttáður, at ikki sæst í gjøgnum hann, og hann skal í skilgildum prenti innihalda upplýsing um valdag og valár, bókstav- og møgulegt floksfrámerki (vallisti A, vallisti B, vallisti C o.s.fr.) í so nógvum reglum, sum talið av valevnislistum, og harumframt nøvnini á øllum valevnum í somu

raðfylgju og við somu nummarmarkering, sum tey eru lýst á valevnislistunum, sí tó niðanfyrir undir § 10.

Stk. 3. Valevnislistarnir skulu verða skildir hvør frá øðrum við prentaðari grovari striku, meðan nøvnini á valevnum verða skild hvørt frá øðrum við tunnari prentaðari striku.

Stk. 4. Einkin annað orð, bókstavur ella frámerki má vera á nøkrum atkvøðuseðli, hvørki við prenti, skrift ella á annan hátt.

VII Valhøli, atkvøðurúm og atkvøðukassar

§ 11. Atkvøðugreiðslan fer fram í einum ella fleiri hølum, sum bygda(r)ráðið/býráðið ávísir, har atkvøðurúm í neyðugum tali eru sett upp. Atkvøðurúminu skulu vera soleiðis háttáð, at ongin hevur møguleika fyri uttanífrá at síggja, hvussu avvarðandi hevur atkvøtt. Atkvøðurúminu skulu vera útgjörð við tí, sum er neyðugt fyri at atkvøða.

Stk. 2. Á valstøðunum – bæði í sjálvum valhølinum og í atkvøðurúmum – skulu frá tí valið byrjar, yvirlit yvir valevnini við bókstavi og nummar teirra verða uppslignir. Somuleiðis skal verða uppslignin ein prentað vegleiðing fyri veljararnar, sum skal innihalda tær greinir í hesi lóg, sum mestan týðning hava fyri sjálvtt valið.

Stk. 3. Valnevndin útvega ein ella fleiri atkvøðukassar, ið skulu vera læstir, meðan atkvøðugreiðslan fer fram, og annars soleiðis háttáðir, at eingin atkvøðuseðil kann verða tikin uppúr, uttan kassin verður latin upp.

VIII Atkvøðugreiðslan

§ 12. Valið byrjar við, at formaðurin í valnevndini/valstýrinum ger kunnugt nøvnini á limum nevndarinnar, talið á bygda(r)ráðslimum/býráðslimum, ið skulu verða valdir og teir sbr. § 6 móttiknu valevnislistar. Formaðurin vísir fram atkvøðukassarnar, soleiðis at tað sæst, at teir eru tómir, og síðan verða teir læstir.

Stk. 2. Undir eftirliti av nevndarformanninum verður førd ein valbók. Í valbókina verður at føra inn alt tað, ið týðning hevur fyri valið, serliga talið á innkomnum valevnislistum við nøvnunum á valevnunum í somu raðfylgju sum á listanum, talið á atkvøðuseðlum, ið nýttir skulu verða til valið, talið á gildum og ógildum seðlum hvørjir sær, atkvøðutølini fyri hvønn valevnislista og hvørt valevni, og nøvnini á teim valdu valevnunum. Tá ið valið er lokið, verður valbókin í varðveitslu hjá bygda(r)ráðnum/býráðnum.

Stk. 3. Tey, ið hjástødd eru í valhølinum, meðan valið fer fram, hava skyldu at lýða boðum formansins, soleiðis at valið í allar mátar kann fara fram siðiliga.

§ 13. Veljararnir koma fram at valborðinum soleiðis, sum teir vilja sjálvir og sum høvi gevst at atkvøða. Eftir at valnevndin (valstýrararnir ella hjálparfólkið) hava vissað sær, at veljarin er tann, sum hann sigur seg at vera, og at hann stendur á vallistanum, verður hann avmerktur á vallistanum samstundis sum ein annar hjálparmaður skrivar upp navn og valnummar veljarans á serligan lista í somu raðfylgju, sum veljararnir verða avgreiddir. Síðan verður atkvøðuseðil útflyggjaður.

Stk. 2. Í kommunu, har valkort eru send út til veljararnar, sbr. § 5, skal veljarin, samstundis sum hann verður avmerktur á vallistanum, lata inn valkortið, áðrenn atkvøðuseðilin verður flyggjaður honum, og tann í stk. 1 nevndi serligi listi er tá ikki neyðugur. Hevur veljarin ikki valkortið við sær, verður nýtt kort at skriva, sum so verður lagt

saman við teim kortum, sum latin eru inn, ella serligur listi verður at føra í hesum førum.

Stk. 3. Tá veljarin hevur fingið atkvøðuseðilin útflyggjaðan, fer hann beinan vegin inn í atkvøðurúmið, har eingin annar má vera inni (sí tó § 15). Her fer atkvøðugreiðslan fram á tann hátt, at veljarin setir kross annaðhvørt fyri tí lista, hann ætlar at velja, ella fyri einum av valevnunum á hesum sama lista.

Stk. 4. Veljarin leggur nú atkvøðuseðilin soleiðis saman, at eingin annar sær, hvussu atkvøtt er og koyrir hann beinan vegin í atkvøðukassan, meðan ein av nevndini ella ein hjálparmaður hennara sær.

Stk. 5. Tað er strangliga bannað limum í valnevndini ella hjálparfólki hennara at gera seg kunnugar við, hvussu veljari hevur atkvøtt.

§ 14. Veljarar, ið vilja taka lut í valinum valdagin, mugu mæta persónliga; tó kunnu sjófolk, sjúk og aðrir persónar, ið hava ikki móguleika at greiða atkvøðu á valstaðnum sjálvan valdagin, greiða atkvøðu eftir somu reglum, sum galdandi eru fyri val til Føroya løgtings við innsending av brævatkvøðum

§ 15. Um veljari mætir til val og sigur seg ikki føran fyri einsamallan at greiða atkvøðu á ásettan hátt, kann hann fáa hjálp til hetta frá tveimum limum í valnevndini, valstýrinum ella hjálparfólkum.

Stk. 2. Um veljari ikki er førur fyri at koma sær inn í valhølið, kann hann krevja, at atkvøðugreiðslan fer fram beint uttan fyri valhølið, og skulu í hesum føri tveir persónar, sum eru limir í valnevndini, valstýrinum ella hjálparfólk vera hjástaddir, og um neyðugt veita honum hjálp við atkvøðugreiðsluni.

Stk. 3. Veljarin kann krevja, at annar av persónunum, sum veitir hjálp við atkvøðugreiðsluni, sbrt. stk. 1 ella 2, verður skiftur út við ein persón, sum veljarin sjálvur vísir á.

Stk. 4. Limir í valnevdinni, valstýrinum, hjálparfólk og persónar, sum veljarin sjálvur vísir á, hava tagnarskyldu, tá ið teir veita hjálp sbrt. stk. 1-3.

§ 16. Um atkvøðuseðil aftan á at vera útflyggjaður veljaranum, men áðrenn hann er koyrdur í atkvøðukassan, vísir seg at vera ónýtiligur, ella hann av óansni ella misgávum verður gjørdur ónýtiligur, kann veljarin móti at lata inn aftur hin upprunaliga seðilin fáa nýggjan seðil og greiða atkvøðu av nýggjum. Tann ónýtiligi seðilin verður gjørdur ógildur.

Stk. 2. Tá ið steðgur kemur í atkvøðugreiðsluna aftan á ta klokkutíð, sum ásett er at enda valið, sbr. § 3, skal valið verða lýst liðugt, tó soleiðis at limir valnevndarinnar og hjálparfólk hennara tá beinan vegin hava rætt til at atkvøða og lata inn egnu atkvøðuseðlar sínar.

Stk. 3. Eingin veljari, sum atkvøtt hefur, skal hava skyldu fyri rættinum í nøkrum føri at geva upp, hvørjum hann hefur atkvøtt fyri, ella um hann hefur atkvøtt fyri ella ímóti einum valemni.

Stk. 4. Eingin limur í valnevdinni ella nakar annar, ið hjástaddur er í valhølinum, har atkvøðuseðlar verða útflyggjaðir, hefur loyvi at geva veljarum ráð, ávísing ella tilelving um, hvønn teir skulu velja. Heldur ikki má nakar, sum á valstaðnum fær kunnleika um, hvønn ein veljari hefur valt, geva hesa vitan sína víðari.

Stk. 5. Tað er forboðið floksskivstovum ella øðrum miðvíst at kanna eftir, um veljarar mæta fram til atkvøðugreiðslu.

Stk. 6. Brot upp á tær í stk. 4 og 5 nevndu fyriskipanir verða revsað við sekt ella fongsli.

IX Atkvøðuteljingin

§ 17. So skjótt sum atkvøðugreiðslan er av, fer atkvøðuteljingin fram. Hon er almenn.

XI Valklagur, frítøka undan vali og innkallan av tiltaksmanni

§ 23. Hann, ið hefur nakað at kæra seg um viðvíkjandi vali, sum fram er farið, má, fyri at klaga hansara kann verða tikin til viðgerðar í seinasta lagi 8 dagar eftir, at valið er gjørt endaliga upp, skrivliga seta fram mótmæli sítt fyri bygda(r)ráðnum/býráðnum.

Stk. 2. Tey mótmæli, ið framsett eru í samsvari við frammanfyri standandi reglur, verða gjørd av bygda(r)ráðnum/býráðnum á fundi, ið hildin skal verða í seinasta lagi 10 dagar eftir, at frestin er farin. Áðrenn bygda(r)ráðið/býráðið tekur avgerð sína, verður ummæli valnevndarinnar um málið at fáa.

§ 24. ...

stk. 4. Tær avgerðir, sum bygda(r)ráði/býráðið hefur tikið viðvíkjandi klagum um valið, sbr. § 23, stk. 1, og innkomnum umsóknum um at sleppa undan vali og áheitanum um at sleppa úr bygda(r)ráðnum/býráðnum, kunnu, áðrenn 14 dagar eru lidnir, eftir at avgerðin er tikin, verða skotnar inn fyri landsstýrismannin.